Anul I. Cluj, 12 Septembre n. 1903. Nrul 24.

ABONAMENTUL:
PE AN 3 COR. 20 FIL.
„ 1/2 „ 1 „ 60 „
„ 1/4 „ — 90 „
IN STREINĂTATE:
PE AN 6 FRANCĂ.
„ 1/2 „ 3 „
Numerĭ singuratecĭ sĕ vĭnd în Cluj cu 5 filerĭ, într'alte locurĭ cu 6 fil.

RĚVAŞUL

INSERŢIUNILE SE PLĂTESC DUPĂ MĂRIMEA LOCULUI CE OCUPĂ; FIE-CARE cm. □ COSTĂ ODATĂ 10 FIL., DE 2 ORĬ 8 FIL., DE 3 ŞI MAI MULTE ORĬ 6 FIL.
ADRESA: „RĚVAŞUL" CLUJ — KOLOZSVÁR JÓKAI-UTCZA 6.

Redactor resp.: BASIL MOLDOVANU. | APARE ÎN FIE-CARE SÂMBĂTĂ. | Proprietar editor: Dr. E. DĂIANU.

Cea dintâiŭ ceată de tinerĭ teatralişti la noi (1870).

Ioan Gavruş, Ioan Baciu, Maria Centea, Vasiliu Filip, Andr. Centea, Vasiliu Gheţe, Vasiliu Micle, (sufler.) Vasiliu Podóba, Georgiu Alesandrescu, Margareta Alesandr.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Teatru românesc.

Ne place la Crăciun se vedem „craiĭ" şi copiĭ cu „Steaua" pentru-că ne amintesc cu fapta, cu înfăţoşarea mai viu, ca orĭ ce cuvînt, naşterea Mântuitorului nostru.

Cu tóte că craiĭ sunt o altfel înfăţoşare fórte slabă a acelui fapt mare şi dumnezeesc.

Cât de mult ne-ar plăcé înse, dacă am vedé înfăţoşându-ni-se prin ómenĭ, anume învĕţaţĭ la acésta, întâmplărĭ şi făptuirĭ măreţe din viaţa îndepărtată, stinsă a străbunilor nostri, frânturĭ din traiul lor, bun-rĕu cum va fi fost; bucăţĭ rupte şi reînviate din lumea acea trăită de strămoşiĭ nostri, despre care aşa cu plăcere ascultăm povestindu-ni-se?!

Asta e ţinta teatrului: sĕ ne reînvie, ca într'un vis amăgitor, lumea stînsă, în care au trăit, au lucrat şi au luptat străbuniĭ nostri. Sĕ-i vedem în portul lor, simplu şi frumos, grăind în limba lor cea veche şi înţeléptă, cântând doinele lor jalnice şi horele lor vesele, jucând jocurile lor — pe carĭ abia le-am mai păstrat, — ca îndrăgindu-le sĕ le păstrăm mai bine, şi tot ce a fost bun şi vrednic, vitejesc şi cu vîrtute la ei, sĕ ne însuşim, şi tot ce a fost rĕu sĕ lăpădăm, îndreptându-ne; şi sĕ trăim astfel de nou viaţa lor, unindu-ne sufleteşte cu ei, şi cu noi înşine toţĭ, şi astfel sĕ ne închegăm tot mai bine într'un neam bun, tare şi puternic.

Asta-i ţinta spre care nisuesc, teatrul românesc şi cei ce înainte cu peste 30 anĭ au înfiinţat societatea pentru „fondul de teatru", ce şi-a ţinut adunarea deunăzĭ în Sebeşul-săsesc.

Ţinta acésta e firéscă; ea are rădăcinĭ în inima omenéscă, în firea omului. Aşa ne-a făcut Dzeu: dor nicĭ sĕ ştim cât mai mult, din ce a fost, ce este şi ce va fi? Boldului natural al omului respunde decĭ teatrul, acest mijloc de a înfăţoşa înaintea ochilor nostri trecutul. Evlavia faţă cu părinţiĭ nostri l'a făcut sĕ rĕsară, şi evlaviei acesteia îĭ slugeşte el. De aceea cu dor dorim sĕ avem şi noi un teatru, o ceată de ómenĭ, învĕţaţĭ întru a înfăţoşa bine, şi cu bun scop, trecutul nostru.

De mult s'au ivit printre Românĭ ómenĭ dornicĭ de a suplini teatrul. Cu bună voinţa, cu inima lor, au căutat sĕ umplă un gol ce-'l simţiam cu toţiĭ. Cea dintâiŭ ceată mai mare de ómenĭ tinerĭ, deprinşĭ a juca teatru, s'a pornit din Cluj. In icóna ce o dăm se ved feţele lor. Erau studenţĭ tinerĭ şi domnişóre. Ei au umblat prin câte-va oraşe şi au stîrnit dorul de teatru, care demult trezi-se în inimile româneştĭ, — începutul cel dintâiŭ îl făcuseră teologiĭ din Blaj — dor care a încolţit în societatea pentru adunarea fondului de banĭ pentru un teatru românesc.

Acum, că societatea pomenită a adunat 313 miĭ de coróne pentru teatru românesc, putem şi noi nădějdui, că în câţĭ-va anĭ vom avé o cétă de tinerĭ anume pregătiţĭ pentru măiestria frumósă, dar grea, a teatrului şi atuncĭ vom avé pe lângă cele de acum un nou mijloc de cultivare: vom avé teatrul românesc.

Crestăturĭ.

Numele de familie şi felul de al scrie. Dumnezeu a dat drept şi înţelepciune lui Adam, sĕ pună *nume* tuturor făpturilor, ca astfel numele sĕ fie semnul, ce deosebeşte o fiinţă de alta. Ce a făcut Adam, facem şi noi, strănepoţiĭ lui. Dăm numire făpturilor neînsufleţite şi tuturor veţuitórelor şi punem *nume* de botez şi *conume* tuturor ómenilor. Cunóştem *nume de om, nume comercial, nume de auctor* etc. Tóte acestea sunt semne deosĕbitóre în societatea

FOIŢA RĚVAŞULUI.

Scrisorĭ cătră un nepot.

XII.

Iubite Nepóte! Suntem în *Forul Roman*, locul, unde sĕ sfătuiau şi isprăviau trebile ţĕriĭ străbuniĭ noştriĭ. In partea de cătră rĕsărit este un zid în formă de cerc, care sĕ numeşte umbilicus; de aicĭ sĕ mĕsura Roma, la ce depărtare este cutare orĭ cutare loc. Lângă acesta sunt tribunele adecă amvónele, de unde vorbiau advocaţiĭ, când apĕrau sau pîrîau pe cineva, de aicĭ vorbiau şi bĕtrâniĭ, ómeniĭ carĭ erau deputaţĭ. Dacă mĕ gândesc la celea ce le-am învĕţat despre străbunĭ, ce oratorĭ, ce vorbitorĭ marĭ aveau ei, carĭ de pe *„rostre"*-le acestea, căcĭ aşa sĕ numesc amvónele, *rostiau* nesce vorbirĭ, carĭ şi azĭ sunt fórte minunate, mĕ simţesc fălos, mai fălos ca atuncia, când am şĕzut în Viena pe scaunul, pe care şede împĕratul, când ascultă predica. Pare-că vĕd cum umblă pe aicĭ *Romul*, căcĭ sĕ arată aicĭ o casă micuţă, vezĭ bine renoită, coperită cu ţigle, despre care sĕ zice că e *„casa Romuli"*, acesta e locul, unde era coliba lui Romulus şi Remus. Aicĭ este o casă, adecă urmă de casă, căcĭ numai neşte stâlpĭ de pétră sĕ mai vĕd, care sĕ zice, că ar fi fost casa moşului nostru, alui *Traian*, care ne-a adus în Dacia. Aicĭ vedem urmele unei case marĭ, care sĕ numesce *Basilica Iulia*, acésta era casa, în care sĕ isprăviau pe vremea lui *Iuliu Cesar* trebile ţĕriĭ. Basilica e cuvênt lătinesc, făcut din limba grecéscă, şi însémnă palatul, în care şede împĕratul. Aşa sĕ numia sub stăpânia păgânilor, dar venind în lume Domnul Christos, care era împĕrat mai mare peste toţĭ împĕraţiĭ: a început a sĕ numi *basilica* casa în care locuia Domnul Christos, adecă *biserica* unde este de faţă Domnul Christos în sfânta cuminecătură. O astfel de casă, adecă biserică avem să înţelegem sub *basilica Constantini*, care e lângă *basilica Iulii*, şi e făcută de Constantin cel Mare.

Aicĭ sĕ află şi bisericile păgâne ale străbunilor, carĭ pe latineşte sĕ numesc *templum*, de unde şi-au făcut ungurii vorba lor „templom", care atâta însamnă cât biserică, căcĭ aşa î-şĭ numeau Romaniĭ Dumnezĕu lor, carĭ îi cinsteau mai mult, erau Joe (Iupiter), Venus, care era ḑina frumseţei, Quirinus, cum l'au numit pe Romul după mórte, Roma, cum sĕ numia ḑeiţa oraşului. Mai ales Joe avea o biserică fórte frumósă, căcĭ el era scutitoriul cetăţiĭ; frumóse, bisericĭ aveau şi ceilalţĭ ḑei. Din tóte acestea însĕ ce a rĕmas? Mai nimic. La unele sĕ mai cunóşte cât au fost de marĭ sau cam unde îĭ era locul, dintr'altele au mai rĕmas nesce stâlpĭ, dintr'altele sĕ arată petriĭ din fundament, sunt însĕ altele, carĭ nu au mai lăsat nicĭ o urmă. Din istorie ştim că icĭ colo a fost cutare orĭ cutare biserică, ca o casă însemnată, dar acum nu a mai rĕmas din ea nicĭ pétră pe pétră.

Acum se sapă aicĭ pe sub pămênt şi multe lucrurĭ însĕmnate sĕ descoper, din carĭ noi Românii vom trage fórte mult folos, căcĭ vom şti tot mai multe despre străbuniĭ noştriĭ carĭ domniau odată preste tótă lumea. Dacă vrei sĕ umbli prin locurile, unde sĕ fac săpăturile, trebue sĕ dai o coróná, dar nu e de lipsă să mergĭ pe acolo, când mai mult tot nu vezĭ de cât alţiĭ, şi apoi dacă te ducĭ pe acolo, te uiţĭ la tótă nimica, şi aşa perzênd din vreme, nu vezĭ multe alte lucrurĭ frumóse vrednice altfel de vĕzut.

Când să pornim de aicĭ, sĕ acaţă de noi un om ţanţoş, de ca acela ba să mai vezĭ, şi neîntrebat, nerugat de nime începe a ne esplica, că aceea e biserica lui Cosma şi Damian, aceea e a unui Martir vestit, fórte minunată, şi la urmă ne întrébă că nu avem voe să ne ducem cu el să ne-o arate. I-am arĕtat calea, căcĭ aveam cu noi un preot, ce învĕţase în Roma, şi ştia mai mult ca acel perde vară. De altfel de aceştia mulţĭ găseştĭ prin Roma, căcĭ Italieniĭ mulţĭ sunt ómenĭ leneşĭ, carĭ nu lucră nimic, şi vreau să trăéscă din cerşit. Dinaintea bisericei sfântului Petru ne-am întâlnit cu un om îmbrăcat cu căput şi cu nădragĭ, şi cu . . . *opincĭ* Nu am mai putut de bucurie, când am vĕzut, că şi la încălţăminte sĕmĕnăm cu italieniĭ. Când însĕ l-am vĕzut, că sĕ apropie de noi, şi cere 10 bănuţĭ, ca să-şĭ cumpere pită, m'am mâniat, şi iam zis să-şĭ vadă de lucru, nu-ie ruşine să cerşască un om sdravĕn, de vreo 30 de anĭ. Pe cât mi-a părut de bine mai înainte pe atâta mi-a stricat voia prăpăditul acesta la urmă. Cu mulţĭ de aceştia are sĕ se întâlnéscă omul în Roma, şi dacă le-ar da la toţĭ câţĭ cer, căcĭ sunt mai îndresneţĭ ca ţiganiĭ noştriĭ, mult ar cheltui. La revedere.

Unchiul Iob.

omenéscă pentru persóne şi familiĭ, carĭ au o nespus de mare însĕmnătate nu numai morală şi istorică, ci mai mult materială.

Scopul *numelui* sĕ ajunge numai atuncĭ, când el *remâne neschimbat*; *netradus* şi *neîntortocat* şi neschimbat trebue sĕ rĕmână şi trebue sĕ se scrie din partea fiecărui, cu atât mai vîrtos, că şi *legea porunceşte acésta* nu numai omenia şi trecutul istoric. Legea, pedepsind pre cei ce-'şĭ întortochéză numele, porunceşte folosirea numelui, până nu se schimbă tot pe calea legiĭ, mai ales pentru încurcăturile şi perderile, ce pot sĕ se întêmple în avere şi pentru identitatea persónei cu deosebire în casurĭ de fapte rele.

Fii tuturor popórelor conştiĭ de însĕmnătatea şi scopul numelor le şi folosesc neschimbate, *numai noi spre ruşinea nóstră* suferim, că pre la judecătoriĭ şi alte oficiĭ sĕ ni sĕ schimbe numele aşa încât de cele mai multe orĭ nu ne mai cunóştem. *Asta-i lăşitate*! *Dar suntem şi păcătoşĭ* atuncĭ, când înşine schimbăm numele poporului.

Sunt învĕţătorĭ, carĭ pre scrisorile de esamen româneştĭ scriu numele băietului româneşte, iar pre scrisorile ungureştĭ *acelaşĭ nume* i-l scriu orĭ sufer sĕ se scrie *ungureşte*. Sunt preoţĭ, carĭ fac tot aşa. Ne-a venit la cunoştinţă, din întêmplare, un cas — şi dacă ar fi numai unul! — că un preot în cartea de botez a unui prunc a scris numele româneşte *Rotar*, iar în atestatul de sĕrăcie, scris româneşte, i-a schimbat numele în *Kerekes* şi ca atestatul de sĕrăcie, nu a pruncului, ci a preotului, sĕ fie şi mai şi, acel preot în cele 2 atestate i-şĭ întortochiezā şi numele sĕu propriu la subscriere.

Nu-i ăsta pĕcat? Pĕcatul acesta sĕ face, óre din ceva poftă de câştig orĭ din neştiinţă?

Orĭ şi din ce motiv s'ar face noi ne ţinem de datorinţă, sĕ amintim aicĭ, că dacă cineva însuşĭ nu-şĭ ia în socotinţă numele familiei sale, e trĕba gustului şi a caracterului sĕu moral, dar numele altuia nu-i iertat sĕ-l schimbe, că-l *pedepseşte legea*. Anume art. de lege V. §. 172. al 2. din 1878, art. XL. §. 43. din 1879., carĭ legĭ sunt îndatoraţĭ sĕ le ţină nu numai ómeniĭ mai de rênd, ci şi ministriĭ în vîrtutea art. de lege III. din 1848., jurând că vor apăra sfinţenia şi întregitatea dreptului de proprietate, unde *numele* are o însĕmnătate aşa mare.

Decĭ fiecare preot şi învĕţător are datorinţă, nu se schimbe numele familiar a poporului, ci sĕ-l învеţe, ca sĕşĭ foloséscă numele sĕu şi sĕ pretindă, ca şi alţiĭ sĕ-i scrie *numele curat aşa cum e scris în cartea de botez*.

Dacă cineva nu va face acésta în constiinţa sa naţională, ne vom îngriji, s'o facă sub greutatea legilor citate şi a Ordinăţiunii ministrului de culte de dto 21. Martie, 1903 Nro 17595., care porunceşte, ca numele şi conumele sĕ se scrie după cum e în matricula de botez.

„Pocăiţiĭ.“

Societatea omenéscă e plină de bóle, de tot feliul de rane şi umflăturĭ, carĭ dór' crescênd şi cocându-se. Umflăturile vor sparge. Nu sĕ va curăţĭ însĕ trupul societăţiĭ, ci va fi tot mai urît, tot mai slab şi mai istovit. Cine pórtă vina? — Biserica, zic mulţĭ învĕţaţĭ, mulţĭ ómenĭ culţĭ, carĭ şi-au dat silinţa se adune în capul lor multe *cunoştinţe*, fără ca se jertféscă şi numai o clipită, şi numai un denar pentru cultivarea *inimiĭ* lor, pentru cunóşterea lor propriă. Biserica e de vină pentru stările nefericite de azĭ, zic aceia, a căror cap plin de învĕţăturĭ sună a gol, avênd o inimă rece şi plină de neîndestulire. Biserica pórtă vina, pentru-că „a ţinut şi ţine în întunerec“ neamul omenesc!

Nu ne ocupăm cu aceştia, carĭ au învĕţat, că biserica propovĕdueşte pre *sórele Christos*, carĭ au învĕţat, că ea a desvoltat ştiinţele, a ridicat aşezemintele de cultură şi a socotit tot-deauna şcóla de fica sa, căcĭ, dacă nu cred cea ce vĕd şi ce au învĕţat, cum vor crede în Dumnezeu şi tainele descoperite de El, cum vor crede, că nu biserica, ci ei cu întrégă viéţa lor: cu învĕţătura lor, cu purtarea şi pildele lor sunt causa tristei vederĭ, ce nu-o înfăţoşéză societatea omenéscă, că ei sunt de vină pentru nemulţumirea lor, pre lângă tótă ştiinţa, ce o au şi pentru nemulţumirea poporului de rênd, din care uniĭ nu doresc, ce-i drept, cum ei doresc desrădăcinarea pomului frumos şi puternic a creştinismului, ci tăierea întregiĭ coróne, ce şi-a făcut'o în miĭ de anĭ şi décă se póte şi subţiarea trupiniĭ lui, ca iar se fie aşa, cum era, când cei de întâiŭ creştinĭ îl purtau, ca pre o tineră şi jingaşă flóre, pre locurĭ ascunse de frica jerului şi a vişcólelor pricĭnuite de mânia turbată a păgânilor vechĭ.

Aceia socotesc întrégă biserica: sĕmânţa ei, rĕdăcinile ei, trupina, ramurile şi ródele ei de lucrurĭ nu numai netrebnice, ci şi stricăcióse. Acestora nu le trĕbue umbră şi socotesc, că nu pre ramurĭ, ci pe trupină trĕbue sĕ se producă róde. In sfîrşit ce voiesc şi uniĭ şi alţiĭ? Nimicirea bisericiĭ. Un lucru cu neputinţă! Aceia voiesc sĕ se prăpădéscă numai decât, pre când aceştia lucră, ca mórtea se urmeze numai după îndelungată bólă grea şi după multe operaţiunĭ dureróse.

Cu aceştia stăm de vorbă, pentru-că ei aruncă sĕmênţa învĕţăturii lor dea dreptul în inima poporului nostru, a cărui viaţă a fost tot-deauna aşa strins legată de biserică, încât nu şi-a uitat nicĭ când nicĭ de Dumnezeu, nicĭ de neamul sĕu. Ne ocupăm cu aceştia, pentru-că în trecut nimenea n'a fost în stare se abată poporul nostru dela datinele lui, credinţa şi frumosul nostru rit, pre când ei au început se-i străbată în inimă, răpind de odată cu dragostea faţă de biserică şi dragostea de neamul şi limba lui.

Ne ocupăm cu aceştia nu pentru-că temem biserica lui Christos, ci pentru-că ne temem de sórtea *bisericei nóstre româneşti*, întru cât poporul nostru, ca popor românesc face parte din trupul s. bisericĭ. Şi facem acésta pentru poporul de rênd în locul întâiŭ, pentru-că trecutul acestora, pre carĭ îĭ numim *„pocăiţĭ“*, deşi numirile lor fac un lung catalog, ne-a convins, că nimenea nu-i în stare se-i ruşineze aşa ca poporul, dacă el ştie cum se rĕspundă la întrebările lor şi ştie se cunóscă veninul, ce-l ascund învĕţăturile lor şi neadevĕrurile, ce le propovĕduesc; dacă el îĭ cunóşte de cea ce sunt: *Norĭ fără apă, carĭ se pórtă de vênturĭ, copacĭ tomnaticĭ neroditorĭ... valurĭ de mare făr' de linişte, spumegându-şĭ ruşinele sale, stele rătăcitóre, cărora negura întunerecului în vecĭ se ţine.* (Iuda 1, 12. 13.)

De unde pleacă ei? Din relele, de carĭ e sbiciuită societatea de azĭ, care e stricată, lipsindu-i isvorul dătător de viaţă: credinţa şi lipsindu-i ródele credinţiĭ: faptele bune. La ce zic, că pórtă vina bisĕrica, pentru-că nu mai propovĕduieşte învĕţătura dată de Domnul Christos şi învĕţăceiĭ sĕi. Biserica e de vină, că totul este spoială, sub care se ascunde ruină şi putreziune, cum ruinată, prostitută şi putredă e şi ea. Biserica pórtă vina, că poruncile Domnului sunt socotite de legĭ, carĭ nu se mai unesc cu duchul tîmpului de azĭ, pentru ce sunt despreţuite şi călcate fără nicĭ o remuşcare a conştiinţiĭ. Biserica e de vină, pentru-că inimile ómenilor întru atâta sau rĕcit şi împietrit, încât cuvêntul lui Dumnezeu nu prinde rădăcinĭ.

Biserica e de vină, pentru-că ómeniĭ sunt necredincioşĭ, fiind-că slujitoriĭ ei sunt fără credinţă, înşelătorĭ, hoţĭ şi naemiţĭ, carĭ nu caută mântuirea sufletelor, ci plăcerile, traiul bun şi averea, carĭ predică apă şi beau vin; predică post şi mâncă carne; predică umilinţă şi blândeţă şi caută laudele şi preamărirea ómenilor, predică încunjurarea pĕcatelor şi viaţa lor dovedeşte, că, ca porciĭ în tină, aşa se tăvălesc în spurcăciunea pĕcatelor.

Biserica pórtă vina, pentru-că ómeniĭ cinstesc pre cei avuţĭ orĭ cât sunt de păcătóse căile pre carĭ umplă şi orĭ cât de necurat isvorul din care şĭ-au câştigat averile. Ea e de vină, pentru-că rangul şi naşterea înaltă sunt mai strălucitóre decât vîrtuţile, carĭ sunt tractate mai maşter, ca orĭ când altă-dată.

Ea pórtă vina, pentru-că cei puţinĭ cu frica lui Dumnezeu sunt batjocoriţĭ de cei necredincioşĭ; pentru-că linguşitoriĭ abuséză cu vîrtuţile, pentru-că cei puternicĭ sunt nedrepţĭ faţă de cei sĕracĭ şi slabĭ, pre carĭ nu-i miluesc, fiind-că aceia nu pot se le resplătéscă mila decât cu un „Dómne iartă-i pĕcatele“ orĭ cu o rugăciune, pre ce ei nu dau nimic, în schimb însĕ ajută pre aceia, carĭ ştiu se-i preamăréscă, ridice şi sĕrbătoréscă.

Biserica e de vină pentru ura, mânia şi pisma, ce domnesc, pentru-că cei desbrăcaţĭ de orĭ ce simţ de omenie sunt preţuiţĭ, iar cei bunĭ sunt batjocoriţĭ. Ea e de vină, pentru-că cei leneşĭ, cei ce nu-şĭ împlinesc datorinţele prin înşelăciunĭ se înaltă pre spatele celor vrednicĭ, cărora le sug sângele.

Biserica e de vină pentru necumpĕtul şi desfrânarea de acum, pentru-că nu trăesc ómeniĭ după voinţa lui Dumnezeu, ci după poftele lor, pentru-că nu-i iubire între ómenĭ şi nu se cinsteşte avutul şi onórea deaprópelui, pentru-că nu-i pace şi îndestulire în familie şi nu mai este dragoste adevĕrată între părinţĭ şi fiĭ.

Ea e vinovată pentru tóte relele, fiind-că *a părăsit învĕţătura cea adevĕrată* şi nesocotind inima omului, ci mărirea ei şi înmulţirea numĕrului privindu-l, *a lăsat pre ómenĭ de voia lor*, trăgând însaşĭ cu ochiul, ca o femeiă stricată, celor fărădelege şi împreunêndu-se cu ei.

Marĭ şi grele învinuirĭ asupra Miresei lui Christos! Ea, care dovedit este, că numai acea învaţă azĭ ce a învĕţat înainte cu aprópe 2000 anĭ şi acea învaţă aicĭ, ce învaţă în America, în Africa etc., e învinuită cu lăpădarea învĕţăturii de aceia, carĭ zic, că nu dau nimic pre ce s'a învĕţat ierĭ, de aceia, carĭ predică adevĕrul (?) în atâtea feliurĭ câte ţerĭ, sate şi aprópe câţĭ sunt ei! Biserica e învinovăţită cu lăţirea necredinţiĭ, de aceia, carĭ calcă în picióre trupul şi sângele Domnului Christos: s. cuminecătură, batjocorindu-se cu El, cum s'au batjocorit Jidoviĭ, lovindu-i faţa când era pre lemnul cruciĭ; de aceia, carĭ zic, că crucea e spurcată şi Preacurata Feciórā Maria nu-i vrednică de cinste, fiind-că n'a rĕmas feciórā după naşterea Domnului Christos! Biserica e. învinovăţită, că ţine slujitorĭ nevrednicĭ, de aceia, carĭ au propovĕduit şi propovĕduesc şi acum în unele locurĭ, că femeia mea e şi a ta; de aceia, carĭ pentru faptele lor pĕcătóse au fost anĭ dearêndul locuitoriĭ temniţilor, — de aceia, carĭ, după propria lor mărturisire au urît tocmai aşa mai nainte casa Domnului şi pre preoţĭ, cum îĭ uresc acum! — Biserica e învinovăţită cu lăţirea urei şi mâniei de aceia, carĭ zic, că nu cunosc tată, mamă, fiĭ, neamurĭ, n'au grija de cei de o limbă şi un sânge cu ei, ci iubesc numai pre aceia, carĭ cred în propovĕduirea lor!

Invinovăţită-e biserica cu pofte deşerte după mărire de aceia, carĭ se laudă, că sunt ca şi ss. Apostolĭ şi chiar ca şi Domnul Christos.

Invinovăţesc biserica cu stricarea moravurilor bune aceia, carĭ înşişĭ recunosc, că nicĭ când n'au auzit, ca vre un preot, se îndemne la pĕcate pre credincioşiĭ lui! De aceia acăror faţă, privire şi vorbă nu dovedesce decât ură nedumerită! De aceia, carĭ ce e mai neînţeles în s. Scriptură, zic, că înţeleg şi ce e mai lămurit nu vreau se înţelégă! De aceia, carĭ cu momeli, înşelăciunĭ şi cu banĭ umblă se-şĭ câştige credincioşĭ! — Ce sĕ vor dovedí tóte în lucrarea de faţă.

Că în biserică e lipsă de îndreptare, nu sufere îndoială. Cine voieşte însĕ se îndrepte nu nimiceşte nicĭ când ce e de căpetenie în lucru, fără de ce lucrul nu mai póte rĕmânea, ce a fost şi trĕbue se fie. In biserică lucrul de căpetenie e învĕţătura Domnului Christos, ce nu se póte, nu-i iertat sĕ se *schimbe*, căcĭ atuncĭ nu îndreptare, ci nimicire ar urma. Omul înţelept nu taie rĕdăcinile pomului, pre care sunt omide şi muschĭ, ci dinpotrivă, curăţă pomul cu cea mai mare băgare de sémă, ca se nu-l vateme. Aşa, ce e rĕu, şi acest rĕu numai omenesc póte fi, trĕbue sĕ se delăture şi din biserică şi sĕ se depărteze orĭ ce pedecă, ce ar puté stavilí isvorul dătător de viaţă: învĕţătura Domnului Christos în manifestarea lui, în ieşirea la iveală, dar' învĕţătura însaşĭ trĕbue lăsată nevătămată, fiind dumnezeéscă.

„Pocăiţiĭ“ în voinţa (?) lor de a îndrepta omenimea atacă şi ştirbesc ce e azĭ în biserică, ce a fost şi trĕbue se fie: învĕţătura dată de Dumnezeu, care e vecĭnică, cum vecĭnic e Acela despre care zice s. Scriptură: *Isus Christos ierĭ şi azĭ, acelaş în veac.*

RĚVAŞUL CLUJULUI.

— **Inceputul anului de şcólă.** Se începe un nou an de şcólă. Oraşele se împoporéză érăşĭ cu tinerĭ cetăţenĭ, carĭ curg de pe sate, ca sĕ petrécă între zîdurĭ şi palate câte 10 lunĭ grele de muncă. S'a împoporat şi Clujul. Şi printre mulţimea de copiĭ şi junĭ (studenţiĭ de la universitate) ce mişună acum prin Cluj sunt şi Românĭ mulţĭ. — Se dorim un an rodnic întru învĕţătură, că mare lipsă are némul nostru de ómenĭ învĕţaţĭ şi bunĭ la minte şi la inimă.

— **La masa studenţilor** — înfiinţată de „Economul“ ca sĕ dee prânz unor studenţĭ sĕracĭ, carĭ învaţă la universitate — e mare îmbulzală. Sunt mulţĭ, carĭ au lipsă de masă, dar puţine sunt locurile: 12 (dóuĕsprezece!) Sĕ nădejduim că se vor mai găsi inimĭ bune printre Românĭ, carĭ sĕ simtă milă şi sĕ trimétă la acésta masă ceva din prisosinţa ce le-a dat Dzeu.

— **Un orb**, cunoscut în tot Clujul, Paşcu Brazda, a murit în zilele acestea între nişte împrejurărĭ tare jalnice. Uniĭ zic că şi-ar fi făcut el singur mórtea. Doftorul zice într'o clipă întunecată s'a străpuns în pântece. Destul că a murit şi Duminecă, în 6 Septembre n. a fost înmormîntat. Inchipuiţi-vĕ, că a avut o înmormântare ca un baron, orbul cerşitor. Plăti-se înainte cu un an la o casă de cele care face parada de înmormîntare vre-o 360 coróne. Şi l'au dus cu car cu patru cai, cu musică, şi cu vre-o 20 de ómenĭ, carĭ ţineau făcliĭ de rĕşină în mânĭ. A fost adunat avere nenorocitul, şi în loc sĕ o lase seracilor cerşitorĭ de tagma lui, orĭ spre alte lucrurĭ bune, pentru suflet, şi-a plătit înainte o paradă scumpă pentru care toţĭ câţĭ l'au ştiut au rîs orĭ s'au mâniat. Ce mare e fala în ómenĭ, chiar şi la orbĭ! Ba toţĭ cei făloşĭ sunt orbiţĭ. A spus'o bine d. învĕţător Mureşan în „versul“ sĕu ce l'a cântat la înmormîntarea orbului Paşcu, cântând:

„Pavel — Paşcu — numai este, S'a lăţit în oraş veste,
Orbia lui cea trupéscă, S'a schimbat în sufletéscă! — Oh!
orbia sufletéscă, E mai rea ca cea trupéscă, Tobiĭ, Iobi azĭ
nu mai sunt, Pre acest mare pământ. — Azĭ orbia cea
trupéscă, Nu aduce hrană cerésca, Ci vecĭnică resplătire,
Vecĭnică nefericire! — Orbiĭ trupeştĭ de acum, — Carĭ ne
stau lungiţĭ în drum, Nu grăbesc la „Siloam“, Ci-şi fac
mórtea pentru un ban! — Oh, metal afurisit, Astăzĭ pre
toţĭ ne-ai orbit, Şi bogaţĭ şi cerşitorĭ, Toţĭ îţĭ suntem slujitorĭ! — Când banu-ţĭ sună pe masă, De suflet nu mult
îţĭ pasă, Iţĭ schimbĭ legea tot mereu, Nu-ţĭ pasă de D-zeu!
Ierĭ ai fost creştin curat, Azĭ de nou te-ai botezat, Gândind
că te-ai *„pocăit“*, Dar' la metal ai gândit. — Ierĭ zicea-i:
„creştin sunt eu“, Azĭ eştĭ *baptist, nazareu*, Ierĭ erai îndestulit, Azĭ te facĭ *socialist*. — Tóte vreai a-le schimba,
Numai după voia ta, Oh, omule ticălos, Tu nu urmezĭ lui
Christos!“ — Şi aşa mai departe.

Intre creştiniĭ nostri din Cluj era mare aplicare spre paradă scumpă la înmormântărĭ. Acum dór vor înţelege că asta n'are rost, când şi un cerşitor şi-o póte face. Vor căuta mai bine ca în loc de cununĭ trecĕtóre şi strălucirĭ amăgitóre, tóte fórte scumpe, sĕ facă fapte bune pentru sufletul reposatului: dând ceva bisericei, şcólei, orfanilor.

— **In Cluj.** afară de îmbulzélă obicĭnuită la începutul lui Septemvrie, e o îmbulzélă şi mai mare. In 5 Sept. s'a deschis esposiţia de vite de prăsilă la care din multe părţĭ au venit economĭ sĕ vadă şi se inveţe ceva nou şi bun. Esposiţia am vĕzut'o şi noi şi am găsit'o interesantă, vrednică de cercetat pentru economiĭ mai cu dare de mână. Românii n'au adus mai nimic la esposiţie. La cea de vite am vĕzut dóuĕ bivoliţe frumóse aduse de un Român, dar şi acelea erau espuse sub numele unui domn de Ungur, al cărui nume nu vrem sĕ-l spunem. A şi căpĕtat premiĭ, dar credem că baniĭ de premiĭ îi va căpĕta adevĕratul stăpân al bivoliţelor, Românul. „Domnul“ se póte mulţămí cu „hir“-ul. Am mai vĕzut esponenţĭ românĭ carĭ au adus galiţe frumóse, gâşte, găinĭ, raţe. Unu, Petru Mureşan, a şi căpĕtat laudă. Incolo au mai fost mulţĭ Românĭ ca slugĭ pe lângă vitele aduse la

Digitized by Babeş-Bolyai University Library

esposiţie, aşa din Draşov (lângă taurii grofului Teleky) de la Făgăraş (oi frumóse de cigaie) şi alţii din multe părţi ale Ardealului. — De încheiere trĕbue se facem o observare. Orĭ cât de bună şi folositóre ar fi o esposiţie economică, aşa, cum acésta s'a făcut, n'are înţeles. Că tot „Domnii“ cei marĭ au adus vite şi tot ei au luat premii. Ar trĕbuí sĕ fie premiaţi, şi încurajaţi ţeranii, că numai aşa se măreşte bunăstarea în ţară.

— **Doftorii** din tótă ţeara s'au adunat în 6 Sept. aicĭ la sfat. E plin oraşul de doftorĭ şi vor sta aicĭ mai multe zile. Printre ei un singur doftor român: *Dr. Leo Parasca,* din Haţeg.

— **După sgomotul** cu esposiţia, cu congresul doftorilor, la carĭ mai tot numai ungurĭ au luat parte, o să vină şi rîndul Românilor, că în 10 Sept. se încep — procesele la tribunalul cu juraţi. Intre ele vor fi 4 procese româneştĭ. Pe lângă cele amintite va fi un proces şi în contra d-lui *Victor Lazar,* fost redactor al „Foii Poporului“ pentru nişte articoli din „Călindarul Poporului“. D. Lazar e acum — în temniţă, la *Seghedin.*

DE PESTE SĔPTĔMÂNĂ.

50 filerĭ — 50 coróne.

In numerul trecut al foii nóstre am publicat pe pagina a treia, un edict de licitare, în limba maghiară. Desigur cei mai mulţi nu-l vor fi cetit. Nicĭ chiar noi nu l'am cetit — până târziu, când era prea târziu. Cine se cetéscă şi publicaţiunile de licitare, cu care alt-fel sunt pline paginile din urmă ale foilor nóstre. Trecem cu toţii printr'o scrisă economică şi licitaţiunile sunt la ordinea zilei. Nu e rĕu dacă aceste publicaţiunĭ oficióse se fac în foile româneştĭ, pentru-că dacă ele au vre-un scop, acela se ajunge mai bine prin foile româneştĭ, când bieţii nenorociţĭ, asupra cărora vine doba, sunt şi ei Românĭ, şi satul lor e românesc. Mai e apoi un folos şi pentru foile româneştĭ carĭ şi de alt-fel sunt lipsite de „inserţiunĭ.“

Cu tóte acestea iată declarăm aicĭ, că ne pare fórte rĕu, că am publicat edictul acela de licitaţiune. Şi dacă s'a publicat totuşĭ, e pentru-că nu-l ceti-sem şi nu ştiam ce lucru condamnabil se ascunde la spatele lui. Acum *ştim,* şi de aceea trĕbue se dăm aicĭ unele lămuririĭ.

E vorba, că o femeie vĕduvă, anume *Maria Lupaş* din Sân-Mihaiŭ, a avut cândva, înainte cu 7—8 anĭ un proces cu frate-sĕu pentru moşie. E obiceiul rĕu între Românĭ, că sĕ pîreşte frate cu frate, şi soră cu soră, pentru câte o brazdă de pămênt pe care nu o ştiu împărţi. Ce va fi câştigat Maria Lupaş din proces nu ştim, cea ce ştim e că a trebuit se plătéscă advocatului 50 fl. spese. Le-a şi plătit; are chitanţă despre acésta. Se vede însĕ că spesele statorite de judecătorie vor fi fost mai multe de 50 fl., anumit 50 fl. şi 25 cr. Destul că acum, după 7—8 anĭ Maria Lupaş se trezeşte într'o bună diminéţă încurcată într'un proces, tocmai de advocatul, care o apĕrase în pîra cu fratesĕu. Şi póte n'o luat în sémă „citoria,“ — cum îi zice — destul că o ameninţă o licitaţie pentru 25 cr. — sau în baniĭ de acuma 50 fil. Publicarea licitaţiei cu pricina era cea publicată în fóia nóstră — fără a băga noi de samă, că ce fel de *treabă* e licitaţia asta.

Vorba rea s'a lăţit; am auzit'o şi noi, şi am vĕzut cu ochiĭ, ceea ce tótă lumea póte vedé, că un advocat a pornit licitare asupra unei vĕduve pentru *50 fil.* spese de proces, şi în scopul acesta i-a esecvat trei părţi de moşie în preţ de peste *600 cor.* Din norocire licitaţia ficsată pe 29 Sept. n. nu se va ţiné, pentru că Maria Lupaş, vĕzênd că nu e glumă, a plătit pretensiunea advocatului de *50 fil.* şi tóte cheltuielile făcute, în sumă de aprópe *50 coróne.*

Astfel stând lucrul, noi, ca tótă lumea ne-am scandalisat de întrégă afacerea — fiind advocatul din vorbă chiar Român de aicĭ — şi ne pare grozav de rĕu, că am fost prin nebăgare de sémă amestecaţi într'o trĕba ca asta, care se împotriveşte firei şi gângirei nóstre, şi este hotarît în contra ţintei şi ţinutei foii nóstre peste tot. Lucrul ştiindu-se a stîrnit indignare pretutindenia. O fóie românéscă l'a şi înfierat aspru, şi a deschis colectă pentru sĕraca vĕduvă. Noi nu voim sĕ apreciem aicĭ faptul însuşĭ, ci ţinem sĕ se ştie că nu vrem sĕ se alipéscă de fóia nóstră nicĭ un fel de câştig nin acésta urîtă afacere, şi taxa de înserţiune, ce ni-se va plătí pentru publicarea urgisită o vom restitui veduvei Maria Lupaş, de la care s'a încassat prin advocatul român, pe care noi nu-l vom numi aci.

— **Cronică politică.** Crisa din Ungaria e tot unde a fost cu o sĕptĕmână înainte. Maiestatea Sa hotărît a nu împlini cererile ungureştĭ cu privire la armată — a ascultat mai mulţĭ bărbaţi politicĭ maghiarĭ, dar n'a numit încă pe nicĭ unul ministru. Astfel, contele Khuen-Héderváry cârmuieşte mai de parte în mod provisor. Maiestatea Sa a părăsit Budapesta şi va lua parte la marele manevre în Galiţia. Pe sfîrşitul lunei póte se va rentórce ér' în Ungaria. — In Macedonia încăierarea bandelor bulgăreştĭ cu Turciĭ e fórte désă; ferbarea de mai nainte e înlocuită cu bătaie sângerósă. Mai multe foi ruseştĭ au scris, că *România* ar fi bine se ocupe, din încredinţarea Europei întrégă *Macedonia* şi se facă rînduială acolo. Româniĭ din Macedonia au scris într'un memorand suferinţele lor şi l'au predat ministrului de esterne al României. — In *Serbia* e o nóuă ferbere. Peste 1000 de oficerĭ au cerut ca sĕ fie scoşĭ din armată toţĭ oficeriĭ, carĭ au avut parte la uciderea regelui Alesandru şi a reginei Draga. Regele de acum Petru se pare că nu cutéză sĕ păşéscă împotriva ucigaşilor, carĭ i-au deschis calea la tronul Serbiei.

— **„Un concediu mai lung“** — dice „Telegraful Român“ că sía acordat d-lui T. V. Păcăţan, şi în timpul acela fóia va fi îngrigită de d. Dr. G. Proca. Curios concediu acesta, când se ştie că d. Păcăţan a întrat în 10 Sept. în temniţa din Seghedin, unde va avé sĕ stee — „în concediu“ — 6 lunĭ de zile.

— **Episcopul Radu** a înfiinţat în Beiuş o masă pentru ştudenţii sĕracĭ. Au fost primiţĭ 10 ştudenţĭ gr. cat. şi 5 gr. or.

— **Scrisórea din Maramureş,** *ce publicăm întralt loc, ne arată, cea ce şi din alte părţi ştim, că uniĭ fraţi preoţi nicĭ numeriĭ de probă ce li-am trimis, nu i-au împărţit prin ţeranĭ, ca sĕ cunóscă foi nóstră şi sĕ o aboneze. Rugăm decĭ de nou pe toţĭ fraţiĭ preoţi, şi pe toţĭ cetitoriĭ nostri, sĕ binevoiască a ne câştiga abonaţĭ între iubiţiĭ nostri ţĕranĭ Pentru ei am înfiinţat fóia, pentru ei o scriem. Acuşi se începe un nou pătrar de an, timp potrivit de a abona! Cetitoriĭ nostri sĕ vor fi convins, că cine lăţeşte Rĕvaşul între ţĕranĭ, bun lucru face.*

— **In Cluj-Mănăştur** a fost în 28 Aug. n. o petrecere de vară arangeată în folosul şcólei. Petrecerea a fost bine cercetată, venit ar fi fost destul, dar' tot venitul l'a stors oraşul, care a luat ca taxă de licenţă 50 cor. E grozavă taxa acésta! Pe viitor, dacă mai e sĕ se ceară aşa taxă mare, petrecerea ar trĕbuí sĕ se facă fără *preţ de întrare.* Fie-care va da cât va voí, şi va da destul, dar' oraşul nu va mai puté lua tot venitul în taxa sa grozavă de 50 cor.

— † **George Cociş,** un june de 23 anĭ, elev al cursului administrativ, a reposat în 30 August aicĭ în Cluj. Era din Suciul de jos.

— † **Alesandru Filip,** cel mai vechiŭ funcţionar al „Economului,“ care dela înfiinţarea băncei a funcţionat ca comptabil, a încetat din viaţă, în 7 Sept. n. la Sibiu în casa surorei sale, d-na Lucuţa. Reposatul era om bun, religios. Biserica gr. cat. din Cluj a primit mai multe darurĭ dela dînsul, care aprópe în fie-care Duminecă o cerceta. Chiar şi pentru biserica cea nóuă s'a îngrijit, depunând la „Economul“ 200 cor. pentru ea, cu gândul, ca sĕ mai adaugă la urmă. Mórtea l'a răpit dintre cei viĭ înainte de a face tot binele, cât îl doria. D-zeu se-l odihnéscă!

— **Din Năseud** aflăm că d-l Dr. *Ioan Mălaiŭ,* profesor în pensiune, a reposat acolo în vîrstă de 63 anĭ. Il deplânge o numerósă şi distinsă familie.

— **Caragiale,** vestitul scriitor Român din Bucureştĭ a cercetat, în 3 Sept. n. Clujul, unde a petrecut o zi. Distinsul scriitor a spus directorului nostru, că era informat din foile bucureştene, că aicĭ ar fi o esposiţie etnografică românéscă, şi a venit se o vadă, dar' s'a înşelat. In aceaşĭ zi sara d-l Caragiale s'a întors la Sinaia. Clujul altfel i-a plăcut şi şi-a esprimat dorinţa de a locuí aicĭ.

— **De Duminecă** începênd în biserica gr. cat. se va ţiné regulat vecernie împreunată cu predică în fie-care Duminecă şi serbătóre. Asta mai ales pentru acei credincioşĭ, carĭ sunt împedecaţi a venĭ la biserică înainte de ameazĭ.

— **Un proces urit** sa pertracţat în Cluj azĭ, în 9 Sept. la tribunalul de aicĭ. Era acusat un profesor român din Brad, că ar fi vatĕmat amintirea preotului de acolo, reposat acum. S'au ascultat mai mulţĭ martorĭ carĭ au dovedit lucrurĭ fórte urîte despre rĕposatul. Şi au rîs de noi, cei ce aveau sĕ judece. Lucrurĭ de acestea e dureros că sĕ ivesc între ómenĭ culţĭ; şi mai dureros e că sĕ aduc aicĭ la — judecată!

— **Mâne** va fi un proces politic românesc. Acusat e dl *V. E. Moldovan* pentru un articol din reposata *Tribună.* Apĕrător .e dl Dr. Valer Moldovan, adv. în Turda, Fratele acusatului. Nădejde avem că procesul va decurge mai frumos, orĭ cum iar fi sfîrsitul.

— **In Căianul-mic** s'a infiinţat o bibliotecă pentru popor, la stăruinţa doi clericĭ harnicĭ. In numĕrul viitor vom publica o scrisóre interesantă din Căian,

— **Ştirĭ din Topa-Sân-Craiŭ.** In comuna acésta — cum ni se scrie — la îndemnul şi în urma stăruinţelor încordate a cooperatorului parochial, *Ioan Bochiş,* sa format un *cor micst,* care în Duminecĭ şi sĕrbătorĭ cântă drăgălaş în frumósă biserică, terminată în anul trecut. — *Morile* de pe valea Almaşului au fost oprite în anul acesta pentru esundările marĭ ce se întêmplau, carĭ pricinuiau daune fórte însĕmnate poporului. Jidoviĭ s'au folosit de acésta oprelişte şi în *Topa-Sân-Craiŭ* au ridicat móră cu motor, unde tacsau după plac pre creştiniĭ nostri, carĭ trĕbuiau orĭ sĕ mérgă la ei, orĭ se mérgă în depărtare de 30 chilometri. Vĕzênd jaful acesta numitul Dn. *preot,* în unire cu mai mulţĭ ţăranĭ, au ridicat altă móră cu motor. Urmarea e, că poporul macină tot pre lângă vama, ce-o da în morile purtate de apă. — Fericit poporul, care are conducătorĭ, ce-i pórtă la inimă binele trupesc şi sufletesc!

— **In Feneşul-săsesc** a fost alésă învĕţătóre, cu unanimitate, dşóra Silvia Chirilă, din Blaj.

— **Dela şcólele gr. or. române din Braşov,** primim un avis din care dăm: Anul şcolar 1903—1904 sĕ va începe în 1 Septembre 1903 st. v., adecă în 14 Septembre st. n. Părinţii carĭ doresc a-şĭ da copiĭ la aceste şcóle, sunt poftiţĭ a sĕ presenta cu fiiĭ séu cu fiicele lor în cancelaria direcţiunilor respective în zilele de 1, 2 şi 3 Sept. v., adecă 14, 15 şi 16 Sept. st. n. pentru inmatriculare. — Şcolariĭ, carĭ sĕ inmatriculéză pentru prima-dată la şcólele nóstre mediĭ, vor aduce testimoniu şcolar, extras de botez şi certificat de revaccinare. **Testimoniul şcolar,** *de pe clasa precendentă* **aŭ să-l presinte toţĭ şcolariĭ,** *carĭ vin a sĕ inmatricula, aşa-dar şi şcolariĭ, carĭ au absolvat clasa precedentă la şcólele nóstre.* In 30 August şi în 1 Sept. v. dela 8—12 óre a. m. şi dela 3—5 óre p. m. sĕ vor ţine examenele supletoriĭ şi de emendare. Cei ce s'ar presenta mai tîrziu, au să petiţioneze la direcţiune, dovedind cu atestat valabil causa întîrzieriĭ. Toţĭ şcolariĭ, carĭ întră în I. gimnasială séu în I. reală pot fi supuşĭ unui examen de primire conform normativelor existente. Examenul de primire sĕ va ţiné în 30 August v., 1 şi 2 Sept. v. *Didactrul* în gimnasiul inferior şi şcóla reală este de *24 coróne* pe an, iar în gimnasiul superior (cl. V—VIII) de *40 cor.* pe an. — Ceĭ inmatriculaţi pentru prima-dată mai plătesc odată pentru tot-déuna o taxă de primire de *8 cor.* Taxa pentru fondul de pensiune este în gimnasiul superior *10 coróne,* iar în gimnasiul inferior şi şcóla reală de *6 cor.*

— **La fondul bisericei celei nouĕ din Cluj** au mai dat în timpul din urmă: *Gligor Rus* 20 cor; *Maria Alb* 1 cor. *Ana Rus* 1 cor. *Ioan Mărginean* şi Soţia 5 cor. *Todor Bob* şi Soţia 2 cor. — Dzeu le resplătéscă înmiit!

CĂRŢI DIN TÓTE PĂRŢI.

Sĕliştea-de-sus (Maramureş) 24. Aug. 1903. Din foile maghiare am aflat mai întâiu vestea îmbucurătóre, că la Cluj va apăré o foiă românéscă, ce va purta numele de *„Rĕvaş“.* Mai târziu, când preţuitul nostru „Rĕvaş“ într'adevĕr a apărut şi eu am fost norocos a-l ceti, de şi nu eram abonat. Fórte m'am însufleţit, când am cunoscut bine programul lui şi nu credeam să fie preot şi învĕţător român, în a carui casă să lipséscă şi care se nu respândéscă în poporul nostru acésta scumpă fóie, cu atât mai vîrtos, că „Rĕvaşul“ precum vĕd din tóte puterile lucră pentru luminarea poporului şi aşa rĕspândirea lui e şi spre uşorarea preoţilor şi a învĕţătorilór romanĭ. După-ce am venit acasă dela şcólă cu durere a trebuit se vĕd că pe la noi în Maramureş mai nime nu ceteşte *„Rĕvaşul“,* — m'am nizuit decĭ al respândi în inteligenţă, însĕ spre ruşinea mea, dar şi al lor — fără nicĭ un resultat. Pe la noi nu sĕ mai însufleţesc de foi româneştĭ preoţiĭ, nicĭ învĕţătoriĭ, dar foi străine cu grămada póte afla omul pe masa fie-cărui preot şi învĕţător. In comuna nóstră póte veni „Rĕvaşul“ ca numĕr de probă în tóte ţilele, pentru-că aceia, cărora li-sĕ trimite nicĭ odată nu îl vor respândi în popor. (Destul de dureros! Redacţia). Suntem în comună destui înteligenţĭ şi totuşĭ nu mai lucrăm nimic spre binele poporului. Avem doi învĕţătorĭ, — doi preoţĭ, şese prepăranzĭ absoluţĭ din Gherla, — câţi-va clericĭ şi iuriştĭ şi dintre toţĭ acestia numai un cleric procură „Rĕvaşul“. — Atâta fóie românéscă se află într'o comună aşa mare cu atâţa inteligenţĭ.

De sine se inţelege, că dacă inteligenţa nu ceteşte foi româneştĭ, — ţăraniĭ neconduşĭ şi neîndemnaţĭ de nime nicĭ odată nu vor ceti româneşte, Inteligenţa ar trebui se premérgă cu esemplu bun şi se conducă poporul, ceia ce fórte uşor ar puté, pentru-că poporul nostru e brav şi ascultător, tot face, ce zice orĭ-care inteligent.

Acésta se póte dovedi cu acea, că eu în Dumineca trecută îndată ce le-am arătat un numĕr şi le-am esplicat programul „Rĕvaşului“ şi crestăturile lui, — şi le-am spus, cine e redactorul şi editorul, — m'au şi rugat se-l procur pentru ei. Acuma deodată 6 ţărenĭ i-l procură, cei mai bravĭ fruntaşĭ în comuna nóstră, şi anume: Grigoriu Iuga, Iuon Iuga, Simion Chiş, Alexa Hotco, Iuon Tomaiagă şi Dumitru Pop. Aceştĭ fruntaşĭ cu mare însufleţire au primit „Rĕvaşul“ şi mi-au promis că în Dumineca viitóre fie-care dintre ei vor aduce „Rĕvaşului“ cel puţin 4—5 abonaţĭ şi vor conlucra ca acésta foie ieftină să nu lipséscă din casa nicĭ unui Seliştean. Aşa, dacă nu lucră inteligenţa, va lucra poporul, numai sĕ-i ajute Dumnezeu!

G. — a.

Moldovan Basil
del. serbesc

Sz. 1918|1903.
tkvi.

Árverési hirdetményi kivonat.

A hidalmási kir. jbiróság, mint telekkönyvi hatóság közhirré teszi, hogy Dr. Pop Endre ügyvéd által képviselt „Vladeasa“ tak.-pénztár r.-társaságnak Moldován Dánya forgácskuti lakos elleni 200 kor. tőke és jár. iránti végrehajtási ügyében az ujabbi árverést 1) a forgácskuti 29. sz. tjkvben A. I. 1—9, 14—18, 21, 23, 25, 26, 28. rsz. alatt foglalt 45, 46, 95, 96, 101, 111, 113, 126—130, 149, 156, 299, 334, 354, 354a, 367, 403, 504, 505, 510, 609, 705, 769, 795, 324, 324a|2. hrszámu ingatlanokból végrehajtást szenvedő nevén álló $^1/_6$ rész jutalékra 314 kor. 60 fill, és 2), A forgácskuti 182 és 198. tjkvekben felvett ingatlanokra a végrehajt. törvéuy 156. §-ának rendelkezése következtében nemcsak a végrehajtást szenvedő $^1/_6$—$^1/_6$ rész jutalékaira, hanem a társtulajdonosok $^5/_6$ rész jutalékra is vagyis az egész ingatlanokra és pedig: a), 182. tjkvben végrehajtást szenvedő, valamint Kohn Lőrincz és neje Márton Pepi, Máxim Juonné szül. Moldován Anna, Moldován Vaszilie és kiskoru Moldován Vasilie nevén felvett A. I. 1, 3. rend, 604731. hrszámu egész ingatlanokra 302 kor. 50 fill., és b) a 198. tjkvben végrehajtást szenvedő, valamint Maxim Juonné szül. Moldován Ana, Moldován Vaszilie, Lakatos Juon, Lakatos Kosztán, Moldován Vaszilie, kiskoru Moldován Vaszilie és Sigmond testvérek czég társtulajdonosok nevén felvett A. † 1. rend, 555/a hrszámu egész ingatlanra 226 kor. 60 fill. elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1903 évi október hó 8-ik napján délelőtt 10 órakor** Forgácskut község házánál a kikiáltási árnál csakis magasabb áron fognak eladatni, oly módon, hogy a vevő a vételáron felül az árverés foganatositási költségeket is köteles hordozni.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis 25 kor. 70 fill., illetve 22 kor. 80 fill., illetve 25 kor. 20 fillért készpénzben, vagyis az 1881. LX. t.-czikk 42. §-ában jelzett árfolyammal számitott és az 1881. évi nov. hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a biróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

A kir. járásbiróság, mint telekkönyvi hatóságtól.

Hidalmás, 1903. augusztus hó 14-én.

Papp Romulusz
kir. albiró.

„THE STANDARD“

fundată în anul 1825.

Efectueşte
asigurări de viaţă
pe lângă condiţiuni fórte favorabile.

Incasso anual Coróne: **32,000.000·—**
Dividende solvite Coróne: **170,000.000·—**
Avere proprie Coróne: **260,000.000·—**
Despăgubiri de viaţă Coróne: **520,000.000·—**

Agentura generală pentru Transilvania:
Cluj, strada Ferencz-József nr. 17.
Filială pentru Ungaria:
Budapesta, strada Kossuth-Lajos nr. 4. în palatul Standard. (Casa proprie).
Centrala generală:
Edimburg. (Anglia.) 17, 13—

Gratis şi franco primeşte ori cine o cărticică din care póte face fără ori ce aparat, **licorurile cele mai fine şi rum,** cu arómele mele cunoscute în tótă ţara.
WATTERICH A. BUDAPEST, VII. Dohány-u. 5.
6—10.

Wilheim Ignácz

ingenieur
Budapesta, VIII. Kender-u. 8.

Primeşte ori ce fel de
măsurare de pământ, mappare, arangeare de posesiune.
După acord marchează linia căiĭ ferate normale ori înguste.
Preţueşte moşiĭ, esopercază şi valorează patente, pre lângă onorar echitabil.
Ofertele sunt a se trimite la adresa de mai sus.
10—50.

„ECONOMUL“

INSTITUT DE CREDIT ŞI ECONOMIĬ, SOCIETATE PE ACŢIUNI

Centrală în Cluj (casa proprie) strada Vesselényi-Miklós-utcza 26.
Filială în Gherla (Szamosújvár) strada Alsó-viz-utcza n-rul 18.

Intemeiat la anul 1886.

Are	Capital social in 2000 acţiuni K.	200,000·—.
„	Fonduri de reservă . . . . . „	130,773·—.
„	Fonduri culturale şi de binefacere „	8.900·—.
„	Depuneri spre fructificare . . „	1.003,211·—.

Primesce depuneri spre fructificare dela privaţi cu **5%**-te şi dela corporaţiuni culturale sau filantropice cu **5½%**-te;
Escomptează cambii cu cel puţin dóuě subscrieri;
Dă imprumuturi pe cambii cu acoperire hipotecară cu **7%** şi **8%**-te;
Acórdă imprumuturi de Cont-curent cu acoperire de hârtii de valóre notate la bursă cu **6%** şi **7%**-te;
Efectuesce tot felul de operaţiuni de bancă.

Adresa: **„ECONOMUL“ Kolozsvár.**

Direcţiunea.

5, 24—50.

AGENTURA GENERALĂ

DIN CLUJ A BĂNCEI DE ASIGURARE

„TRANSSYLVANIA“

primeşte şi efectueşte **oferte de asigurare** din comitatele: Cojocna, Murěs-Turda, Turda-Arieş, Bistriţa-Năsăud, Solnoc-Dobăca, Ciuc, Sălagiu, Sătmar, Bihor, Maramureş.

Asigură mai ieftin contra **focului** şi **esplosiuni** ori ce fel de edificii, mărfuri, mobile, vite şi producte etc.

Asupra vieţii omului

face asigurări în tóte modurile obicinuite, anume: *capitale pentru casuri de mórte, pe viaţă, de zestre, rente etc.*

ASIGURĂRI POPORALE fără cercetare medicală până la 1200 coróne.

Asigurări pe cheltuelile imormintării, contra grindinei, sămănături de tot felul, nutreţuri etc.

„TRANSSYLVANIA“

a fost intemeiată la anul 1868 şi de atunci în decurs de 34 ani a plătit despăgubiri pentru foc de K. 3.042,619·84 fil., iar pentru capitale asigurate pe viaţă Kor. 2.992,162·98 fil. Suma asigurărilor contra focului e de K. 112 milióne. Suma asigurărilor pe viaţă e de K. 10·2 milióne.

Oferte şi ori ce indrumări se pot primi **la limba romanéscă** şi în tóte limbile din ţéră de la

Agentura generală a băncii
„Transsylvania“
Cluj, piaţa „Emke-tér“ Nr. 16.
precum şi de la agenturile locale şi cercuale din comunele mai mari.
10, 15—40

Asigurati-ve viata, rente, zestre! Spese de înmormântare!

Asigurati contra focului edificii, bucate, mobile, mărfuri!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Tipografia „Aurora“ A. Todoran in Gherla — Szamosújvár.